

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VII. An & quaratione generatim Deus actus liberos & cætera quæin hoc mundo siunt, sua voluntate prædificiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

causa prima & secunda simul tempore & natura, eodemque influxu, in eundem effectum influunt, vt sentit etiam Caietanus hic, & pluribus contra quorundam recentiorum Thomistarum Philosophiam dicitur cit. quaest. seq. dub. 1.

17 Tercio obijcit Scotus in hunc sensum. Deus solo potest esse causa contingentium effectuum, etiam vt contingentes sunt: quia omnis effectus, qui producitur per causas secundas, potest idem numero produci à solo Deo: at verò eo casu, effectus non possent esse contingentes, si Deus esset agens necessarium: Ergo nec iam, &c. Respondeo negando consequentiam; quia vt rectè notauit Molina citat. disput. 11. ad effectum contingentem requiritur, & sufficit, vt cum duæ causæ ad eundem effectum ita concurrunt, vt neutra sine altera pro ratione talis concursus ad eum sufficiat, saltem altera ex illis sit libera aut contingens; quod nunc quidem in productione effectuum contingentium planè accidit; at verò eo casu, quo solus Deus ex necessitate natura aliquem effectum produceret, non fieret.

DVBIVM VII.

An ex qua ratione, DEVS generatim actus liberos, atque alia, qua in hoc mundo sunt, sua voluntate prædefiniat.

S. Thomas 1. p. q. 19. art. 8.

1 AD voluntatem in primis pertinet, aliquid agendum decernere vel definire, vel etiam prædefinire; quod qua ratione Deo conueniat, præsertim respectu actuum seu effectuum liberorum & contingentium, est hoc loco declarandum: vt hinc tanto melius dubio sequenti concordiam diuinæ voluntatis cum nostra libertate explicare possimus. Quare notandū primò, definire, statuere, cōstituere, decernere, destinare, moraliter idem esse; atq; hoc loco significare decretum voluntatis efficax, quo quis aliquid à se, aut ab alijs vult fieri. Huc etiam spectat vocula *determinare*, quæ tamen duplicem significatum habet; primò enim significat internum decretum, adeoque immanentem actum voluntatis, de re aliqua ab alio faciendā; quo sensu idem prorsus est, quod decernere, definire; secundo accipitur etiam pro actu & determinatione transeunte, in ipsam causam secundam; qua nimirum causā aliqua secunda ab alio agente extrinseco actione transeunte intrinsece determinatur ad agendum. Priori modo determinatio ad diuinam voluntatem relata, dicitur intrinseca DEO, & extrinseca causæ secundæ agentis; posteriori sensu dicitur extrinseca DEO, & intrinseca causæ secundæ; in præsentia autem, loco solum quaestio est de diuina determinatione, priori sensu.

2 Notandum secundo, prædefinire, seu præfinitio-

re, vel etiam præstituere, prædecernere, aut prædeterminare, non differre à definire, statuere, decernere, vel determinare, neque adeo etiam prædefinitionem, aut præfinitionem, (quæ in hac materia promiscuè vsurpantur) vel etiam prædeterminationem, à definitione, decreto, aut determinatione, nisi ratione voculæ *Præ*, quæ cum generatim prioritatem significet, duplicem tamen hic potest habere significatum: nam, & prioritatem rei siue temporis; & prioritatem causalitatis, siue naturæ ac rationis; vel etiam simul vtrumque significare potest. Eandem vim nonnunquam apud Doctores habet, etiam vocabulum prædefinire, & prædestinatio, generatim acceptum. Quo modo S. Anselmus libro de concordia præscient. & prædestination. titulo siue capite, secundo ait: *Prædestinatio videtur idem esse, quod præordinatio, siue præstitutio; et ideo quod DEVS prædestinare dicitur, intelligitur præordinare; quod est, statuere futurum esse.* Eandem vim apud Græcos habet vocabulum *προορίζω* seu *προορίζω* & *προορίζω*; quod tamen non solum internum animi definitis decretum, adeoque prædefinitionem, aut prædestinationem, sed etiam determinationem, seu prædeterminationem transeuntem significat; sicuti de determinatione siue prædeterminatione dictū est. Decretū autē Dei solummodo executiuū, quod iam priorem aliquam præfinitionem rei, ipsamque præscientiam absolutam eiusdem rei supponit, propriè non est præfinitio, vt rectè Suarez libro primo de concurs. Dei cap. 16. num. 2.

3 Notandum tertio, prædefinitionem diuinam, secundum ordinem causalitatis, aut rationis, comparari posse, vel cum determinatione libera voluntatis creatæ, siue causæ secundæ; vel cum effectu, seu ipso actu in facto esse ab eadem determinatione quasi procedente; vel cum præscientia etiam diuinam ipsius determinationis nostræ, quam actus seu effectus subsequenti. Et omnibus his modis quæri potest in præsentia, an DEVS prædefiniat, ea, quæ in hoc mundo à nobis, aut alijs causis secundis sunt, natura aut ratione prius, ante nostram liberam determinationem futuram; aut ante futuritionem operis seu effectus prædefiniti; aut ante præscientiam tam ipsius determinationis naturæ ad agendum, quam effectus ex ea subsequenti; quod si non ante præfinitur, an saltem simul, vel an omnino posterius præfinitur. Hæc enim omnia planè sunt distincta, vt videbimus.

4 Notandum quarto, cum ea, quæ in hoc mundo sunt, duplex esse habeant, adeoque dupliciter spectari possint, in se nimirum, vel in suis causis, vtroque etiam modo quæri posse, an & qua ratione à DEO prædefiniantur: siue de effectibus merè naturalibus, & à nostro arbitrio nullo modo pendentibus sermo sit, vt est motus cœli & astrorum; siue de actibus nostris liberis, seu bonis, seu malis, adeoque etiam de peccatis, & quæ ab his actibus liberis dependent, loquamur.

His positis, cum inter omnes quidem Catholicos Doctores conueniat; peccata ipsa à Deo non

præf-

præfinit, ut mox dicitur; de ceterarum tamen rerum prædefinitionibus, ac modo eas prædefinendi, varie loquuntur Scholastici. Primum enim sunt nonnulli, quos Vasquez disputatione octogesima septima, capite primo, & disput. 99. capite quinto, numero trigesimo secundo, tacito nomine refert, ac ex instituto refellit, qui dixerunt, Deum ab æterno non voluisse, & decreuisse opera nostra sigillatim, sed in genere tantum, & in vniuersum definitum; paratum cum quouis operari, iuxta ipsius determinationem. Sed quæ sententia defendi nullo modo potest, ut bene Vasquez loco citato, & dicitur assertionem secundam.

Secundo sunt nonnulli, qui cum concedant quidem, Deum particulatim opera nostra prædefinire, dicunt tamen, actiones liberas à Deo prædefiniri præfinitione solum subsequente liberam determinationem nostram; in quibus sunt Catharinus opuscula præfinit. cap. vi. Osorius libro nono de Iustitia, Corduba lib. 1. quæst. 55. dub. 10. & quoad actus malos Marfilus in 1. quæst. 45. artic. 2. post conclus. 4. Quæ sententia à priori re ipsa non multum differre videtur, & refellitur quoque à Vasquez cit. d. 99. cap. 5.

Tertio quidam negant, opera saltem mala seu actus peccaminosos, etiam in quantum entia sunt, à Deo prædefiniri. Ita Molina 1. p. quæst. 14. art. 13. disput. 18. memb. 3. & Suarez opuscul. libro secundo de concursu Dei, capite quarto. sed qui nomen prædefinitionis sumunt strictè pro præfinitione absoluta, quæ ratione & natura antecedit liberam determinationem nostram, iuxta assert. 3. Eodem modo nonnunquam etiam SS. Patres absolute negant, opera mala seu peccaminosa à Deo prædefiniri: sed loquuntur aut de eadem præfinitione antecedente; vel de operibus malis adæquate sumptis, etiam cum ipsa malitia morali, ut dicemus in fine assertionis 2.

Quarto Thomistæ quidam recentiores in altero extremo versantur: dum asserunt, omnes actiones nostras, etiam liberas & malas, quæ entia sunt, à Deo prædefiniri præfinitione absoluta, & natura antecedente cooperationem nostram. Sed verior sententia in sequentibus assertionibus consistit.

Assertio I. Deus peccata seu mala culpæ, nullo modo præfinit, aut decernit. Ita omnes, & patet ex dictis supra dub. 1. præcipue ex illo Psalmi quinti, versu quinto. *Non Deus volens iniquitatem tu es.* Et Abacuc primo, versu decimo tertio. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum; & respicere ad iniquitatem non poteris.* Ratio est. Quia quicquid Deus præfinit, aut decernit, vult fieri; atqui peccata & mala culpæ Deus nullo modo vult fieri; sed solum permittit: Ergo.

In quem sensum etiam S. Augustinus libro de Spiritu & lit. capite trigesimo primo ait: *Nusquam legimus in sanctis scripturis, non est voluntas, nisi a Deo; & rectè non scriptum est, quia verum non est: alioquin etiam peccatorum (quod absit) auctor est Deus.* Et in libro de articulis falso Augustino impositis dicitur: *Detestanda & abominanda opinio est, quæ Deum cuiusque mala voluntatis, aut male actionis credit*

auctorem; cuius prædestinatio nunquam exera bonitatem, nunquam exera iustitiam est: *universa enim via Domini misericordia & veritas. Adulteria enim matronarum, & corruptelas virginum, non instituerit, non vit sancta diuinitas, sed damnare; nec disponere, sed punire.*

Similia habet auctor hypognotici sequenti assertionem citatus, item Concilium Arausicanum II. can. 25. & Concilium Valentinum sub Lothario capite tertio, & Fulgentius libro primo ad Monimum, ubi inter alia ait: *Præfinit voluntates bonas & malas; prædestinavit autem non malas, sed solas bonas.* Et S. Leo IX. epistola nona ad Petrum Antiochenum, *Credo, inquit; Deum prædestinasse solum bonas; præfuisse verò bona malaque.* Quod si ipsas malas actiones seu voluntates Deus non præfinit, ut citati Sancti dicunt, multo minus peccata.

Assertio II. Planè tamen fatendum est, Deum omnes effectus veros & reales quarumlibet causarum secundarum, adeoque omnes actiones nostras liberas, etiam malas, quæ entia sunt, sicut & ipsam peccati cuiuslibet permissionem; atque etiam mala solius pænæ, ab æterno, adeoque prius tempore, quam fiant, etiam in particulari aliquo modo prædefinire ac præordinare. Ita contra primam sententiam docent S. Thomas 1. p. quæst. 23. art. 1. ad 1. & quæst. 25. art. 5. ad 1. & quæst. 116. artic. 1. 3. & 4. & quæst. 5. de verit. art. 5. ad 1. & libro tertio cont. gent. cap. 90. & in 2. distinct. 37. quæst. 2. art. 2. & quodlib. 12. quæst. 4. art. 4. ubi ait, *à providentia Dei omnia esse determinata.* Idem docent Thomistæ omnes, alijque recentiores, ut & quoad peccati permissionem Molina 1. p. quæst. 14. art. 13. disput. 18. memb. 3. & de actibus peccati expressè etiam Vasquez disput. 99. cap. 8. num. 49. Nec re ipsa dissentiunt Molina & Suarez, ut in relatione tertiæ sententiæ dictum.

Probatum assertio primo ex scriptura, quæ ita sæpe loquitur, aut id certè æquipollentibus verbis tradit. Esther decimo tertio versu nono. *Domine Rex omnipotens, in ditione tua cuncta sunt posita; & non est, qui possit tui resistere voluntati, si decreueris saluare Israël.* Sapient. vndecimo, versu vigesimo sexto. *Quomodo poterit aliquid permanere, nisi tu voluisses: Adeoque æterno decreto statuisses.* Vbi generatim de omnibus rebus creatis sermo est, Ecclesiastici capite trigesimo tertio, versu decimo quarto. *Omnes via eius secundum dispositionem eius, sic homo in manu illius, qui se fecit, & reddet illi secundum iudicium suum.* Eia. 14. versu 24. *Iuravit Dominus exercituum, dicens: Si non tu putauis, ita erit, & quomodo mente tradidisti, sic eueniet, ut conteram Agrium in terra mea, & in montibus meis conculcabo eum: & auferetur ab eis iugum eius, & onus illius ab humero eorum tolletur. Hoc est consilium, quod cogitavi super omnem terram, & hæc est manus extensa, super omnes gentes. Dominus enim exercituum decreuit, & quis poterit infirmare? Et manus eius extensa, & quis auertet eam? Vbi sigillatim etiam de malo pænæ sermo est, Actot. 17. v. vigesimo sexto. *Definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum.* ubi rursum generatim de futuris contingentibus sermo est, Eph. 1. v. 11. *Qui operatur omnia secundum consilia voluntatis suæ.* Eph. 2. v. 10.*

Ipsius enim sumus factura; creati in Christo Iesus, in operibus bonis, (ut qui liberis) que preparavit Deus, ut in illis ambulemus. In qua verba S. Athanasius in commentario: Sciens autem hoc paravit Deus; que differri non poterunt, neque pratermitti, quin peragantur; tanquam diuinitus sint preafinita, idque per multam erga nos providentiam. Et Vasquez in paraphrasi, eadem verba ita reddit: Quae (bona opera) aeterna sua preafinitione ex se ipso, & nullo merito nostro preafiniuit, ut in tempore ea opereremur. Ad mala pena speciatim spectat illud Eccli. 11. v. 34. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas a Deo sunt. Ex quo, & pluribus alijs locis, id ipsum etiam contra Ioannem Erigenam Scotum, ex instituto probat Ecclesia Lugdunensis, tom. 2. auct. Patrum, pag. 1072. Vbi recte etiam, id quod Sap. 1. v. 13. dicitur, Deum mortem non fecisse, ita explicat, ut hoc ad voluntatem Dei antecedentem, illud ad consequentem pertineat.

9 Ad actus malos speciatim pertinent ista Genes. 45. v. 8. Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum. Gen. 50. v. 19. Nolite timere, num Dei possimus resistere voluntati? Luc. 22. v. 22. Filius hominis secundum quod definitum est, vadit, nempe tradendus & crucifigendus, &c. Act. 4. v. 27. Conuenerunt enim vere in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum gentibus ac populo Israel, facere, quae manus tua, & consilium tuum deuenerunt fieri. Act. 2. v. 23. Hunc definito consilio & praescientia Dei traditum, per manus iniquorum affligentes interemisisti.

Secundo idem probatur ex SS. Patribus, qui eodem plane modo loquuntur. S. Dionysius cap. 5. de diuin. nom. Exemplaria autem dicimus esse essentiae rerum effectrices rationes, quae in Deo coniunctae ante fuerunt, quas scripta diuina preafinitiones appellant, diuinasque ac bonas voluntates, quae constituunt & faciunt omnia, quemadmodum Deus, qui essentiae antecellit, ea quae sunt, & ante statuit, & in lucem protulit. vel ut in alia versione apud S. Thomam in commentario ibi dilect. 3. habetur: Exemplaria autem esse dicimus in Deo, existentium rationes substantificas, & singulariter praesistentes, quas Theologia preafinitiones vocat, & diuinas, & bonas voluntates, existentium praedeterminatiuas, & effectiuas, secundum quas substantialis essentia omnia preafinavit, & produxit.

10 S. Augustinus in soliloq. cap. 26. Antequam enim nascerer ego, filius ancillae tuae, Domine, spes mea ab obuiibus matris meae, tu praexuisti, praeparasti mihi semitas, quibus incederem, & venirem ad gloriam domus tuae. Priusquam me formares in utero, nouisti me, & antequam exirem de vulua, quicquid tibi placuit praedidisti de me. Quae & qualia sunt in libro tuo scripta de me, in secreto consistorij tui, ego quidem igroro, unde & valde timeo. Vbi patet, S. Augustinum etiam loqui de permissione peccatorum, quae penam merentur: & addit: Tu vero nosti, quoniam quod ego per successum dierum & temporum, hinc ad mille annos huius temporalitatis exspecto, in conspectu aeternitatis tuae iam factum est, & quod futurum est, iam factum est. Et tract. 104. in Ioann. ait, Omne tempus, & quid, & quando faceres, vel fieri finiret, ab illo esse dispositum.

Item S. Prosper libro secundo de vocatione gentium, capite trigesimo quarto. Nec aliter, inquit,

quicquam procedere potest, quam Omnipotentis voluntate dispositum est.

11 S. Leo serm. 16. Cum ergo omnia, quae in Christum Iudaica admittit impietas, tanto ante praedicta sint, ut non tam de futuris, quam de praesentibus sit sermo contextus, quid aliud nobis, quam sempiternarum dispositionum Dei incommutabilis ordo referatur; apud quem & discernenda iam diiudicata, & futura iam facta sunt? Cum enim qualitates actionum nostrarum & effectus omnium voluntatum scientia diuina praeventur, quanto magis nota Deo sunt opera sua? Et recte placuit, quasi facta recti, quae non poterant omnino non fieri.

Theodoretus Ephes. 1. in illa verba, Elegit nos in ipso; Ab initio enim, inquit, ante mundi constitutionem, ea, quae ad nos pertinebant, praesciuit & preafiniuit.

12 S. Gregorius lib. 12. Mor. cap. 3. Cuncta, ait, Deus praesciens, ante secula decreuit, qualiter per secula dispositus.

S. Damascenus lib. 2. fid. orth. cap. vlt. ait: Nam praescientia (siue per praescientiam suam) iam praefigit omnia Deus, secundum bonitatem & iustitiam suam. & orat. 1. de Imaginibus ita loquitur: Sunt idem in Deo imagines, & exempla rerum, quae ab ipse futurae sunt; nempe consilium eius aeternum, quod se habet semper eodem modo. Immutabilis enim est omnino Deus, in quo nulla est commutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Has imagines, & haec exempla praefinitiones appellat, sanctus ille Dei munere diuini in rebus considerandis & explicandis, excellens, si mus Dionysius. Omnia enim ab illo praefinita, & sine ulla commutatione futura, in eius consilio non aliter, antequam fierent, erant expressa, quam si quis vellet domum adificare, prius imaginem ac formam ipsius in animo effingit, cogitationeque completitur. Quomodo autem intelligendus Damascenus, cum cit. loco de fid. orthod. negat, ea, quae in nostra sunt, potestate, a Deo praedeterminari, sequenti dubio dicitur.

13 Fulgentius quoque lib. 1. ad Monimum cap. 14. & S. Augustinus passim asserunt, Deum ea ab aeterno praedeterminasse, quae in tempore voluntate sua facturus erat.

S. Anselmus item opusc. de concord. praescient. & praedest. ut. siue cap. 2. expresse docet, Deum, & bona, & mala opera praedestinare: Praedestinatio, inquit, non solum bonorum est, sed malorum potest dici, sed bona specialius praescire & praedestinare dicitur, quia in illis facit, quod sunt, & quod bona sunt: in malis autem, non nisi quod sunt essentia aliter, non quod mala sunt &c.

His denique adiungo perpicua verba S. Thomae, qui in 1. part. quaest. 25. art. 5. ad 1. ait: Deus potest alia facere de potentia absoluta, quam quae praesciuit, & praedidit se facturum, non tamen potest esse, quod aliqua faciat, quae non praesciuit & praedidit se facturum: quia ipsum facere subiacet praescientiae & praedestinationi; non autem ipsum posse, quia est naturale. Quis autem negat, Deum non solum facere, seu producere omnia entia, non solum naturalia, & necessaria, sed etiam contingentia & libera; adeoque ipsas etiam operationes nostras liberas, atque actus peccaminosos, quae praescientia sunt?

Quia tamen actus malus duo includit, & substantiam scilicet actus, & malitiam, quae ut dictum, nullo modo praefinitur a Deo; non est simpliciter, ac sine limitatione affirmandum, sed potius negandum,

actus

actus malos à Deo prædefiniri aut prædestinari : quo modo etiam sæpe loquuntur SS. Patres, & Concilia, apud Molinam & Suarez locis citatis; et sic cum explicatione addita, secundum substantiam, neque negetur à Patribus; neque à quocumque negari possit, loquendo generatim de præfinitione diuina. Quæ est etiam doctrina S. Thomæ in 2. d. 37. q. 2. art. 2. ubi ait: *Quodcumq; nomen de formitate simul cum actu significat, siue in generali, siue in speciali, non potest dici, quod hoc à Deo sit simpliciter. Unde non potest dici absolute, quod peccatum sit à Deo, ut homicidium, aut aliquid huiusmodi, nisi cum hac additione, in quantum est actus, et in quantum est ens.* Accedit, quod SS. Patres non nunquam loquuntur de præfinitione absoluta; & quæ ratione antecedit liberam determinationem nostram, ut dicitur assert. sequente.

14 Tertiò probatur assertio ratione. Primo. Quicquid Deus in tempore facit, id ab æterno vult facere, adeoq; præordinat & præfinit, ut paulo antea ex S. Thomæ dictis, & per se patet; quia Deus nihil sine consilio & voluntatis suæ decreto facit; cum sit agens liberi & intellectuale: sed Deus vult causa vniuersalis ipsos etiam nostros actus liberos, seu bonos, seu etiam malos, in quantum sunt æterna, & quidam effectus causarum secundarum, in tempore efficiat: sicut etiam in tempore permittit omnia peccata: Ergo etiam ab æterno voluit & decreuit, tam omnes illos actus, & quæ fiunt, efficere, quam peccata, permittere; quod est præordinare ac prædestinare, nimirum prius velle, ut sint, vel fiant, quam fiant &c. Quæ ratio sumitur ex S. Thomæ loc. cit.

Secunda ratio sumitur ex auctore hypognoftici lib. 6. Quia prædestinare, seu prædefinire aliquid, generatim loquendo, nihil aliud est, quam aliquid prius, quam sit in re; præordinare, ut dicitur auctor, rectè notauit: atqui Deus actus nostros omnes, ceteraque omnia quæ sunt, non minus, quam cuiusuis peccati permissionem, prius quam sint in re, præordinat: Ergo &c.

15 Tertio dum aliquid prædefiniri dicitur, vocula præ, dupliciter accipi potest, primo ut significet prioritatem causæ, qua Deus prius aliquid, quam causa secunda ad id sese determinet, aut eam se determinaturam cognoscat, decernit esse aut fieri: secundum ut significet solum prioritatem temporis aut durationis, ut supra dictum, & bene etiam notauit Vasquius disp. 99. cap. 6. num. 39. iam verò etiam si dici non possit, Deum omnes actiones nostras liberas prædefinire priori modo, negari tamen non potest, prædefinire modo & sensu posteriore, in scriptura itidem, & Patribus vñtato loquendi modo: qua de causa etiam in assertione diximus, aliquo modo prædefinire &c.

16 Eodem sensu etiam, ut loquitur S. Thomas q. 23. a. 1. fatendum est, res omnes, quæ sunt, fuisse à Deo prædeterminatas, loquendo de determinatione Dei intrinseca; quæ idem est, quod præfinitio: sicut enim aliquid prædefiniri potest in se, vel in sua causa; item præfinitio solum tempore antecedente ipsam futuritionem determinationis causæ secundæ, vel etiam prioritate causalitatis; ita etiam iisdem varijs modis aliquid prædeterminari à Deo dici potest: ut proinde minimè necesse sit ijs, qui negant præfinitionem, aut prædeterminationem liberi a-

ctus in se, ante præuisam determinationem, absolute dicere, Deum non prædeterminare, sed solum, condeterminare, aut postdeterminare actus eisdem liberos, vt recens quidam author existimauit.

17 Assertio III. Nulla eiusmodi præfinitio Dei antecedit scientiam conditionatam liberæ determinationis nostræ, sed omnis præfinitio Dei eandem scientiam mediam siue conditionatam sequitur & supponit. Ita sentiunt omnes Doctores, qui scientiam Dei conditionatam admittunt; speciatim Molina, Suarez, Vasquez, & alij: negant autem solum illi Thomistæ recentiores, qui eiusmodi scientiam conditionatam futurorum contingentium penitus negant & è medio tollunt; quos iam antea refutauimus quæst. 8. dub. 5. Probatur assertio manifestè, supposita existentia scientiæ mediæ. Quia in Deo simpliciter priores sunt actus necessarij, quam liberi, præsertim respectu eiusdem obiecti: atqui scientia conditionata futurorum contingentium in Deo est aliquo modo necessaria, ut ibidem diximus, omnis autem præfinitio Dei saltem efficax, & quæ in effectum deducitur, de qua hic loquimur, est simpliciter & absolute, modisque omnibus libera, vt dictum dub. 4. Ergo scientia Dei conditionata cuiuscumq; effectus contingentis, ratione prior est in Deo, quâ præfinitio eiusdè effectus. Quod argumentum conuincit, necessariò, saltè ex parte subiecti, ante præfinitionem quamlibet Dei, ratione præcedere scientiam conditionatam eiusdè effectus præfiniti. An autem id etiam necessarium sit, ad libertatem effectus prædefiniti tuendam, inferius dicitur assert. 7.

18 Assertio IV. Opus peccati, seu actum, qui habet malitiam moralem adiunctam, Deus nullo modo prædefinit, aut prædestinat, nec in se, nec in sua causa, præfinitione, quæ natura antecedit futuritionem absolutam ipsius determinationis nostræ; sed solum præfinitione comitante: sicut nec penam propriè, nisi post præuisionem peccati. Ita quoad primam partem Vasquez loc. cit. eademque est mens Molinæ & Suarez locis citatis, aliorumque Patrum, quos citant; quando eam ob etiã causam simpliciter negant, actus peccaminosos, seu malos, à Deo prædefiniri; accipiunt enim subinde prædefinitio-nem, pro ea, quæ natura antecedit liberam determinationem nostram; quo modo solos actus bonos vel in se, vel saltem in sua causa prædefiniri docent, ut videbimus. Eadem est sententia communis Doctorum recentiorum, extra scholam S. Thomæ, contra Thomistæ recentiores pro quarta sententia relatos.

Probatur assertio. Quia Deus ex seipso, adeoq; antecedenter ad determinationem nostram, ob summam suam bonitatem & perfectionem, qua peccatum omne & impietatem odit nec vult, nec velle potest opus peccati, cui malitia moralis annexa est: cū id potius prohibeat & deterretur, Ergo impossibile est, ut id præfinitione eiusmodi antecedente prædefiniat; siue in se, siue in sua causa. Quia etsi Deus præfinit sine nostro consensu cogitationem (inuoluntariam) ex qua per conditionatam scientiã scit (nisi ab eo extraordinariè impediatur) nos libere peccaturos, non tamen dici potest in eâ præfinitur, ut in causa, ante nostrum consensum, opus peccati, etiam secundum substantiam; quando qui-

dem non ea intentione Deus eiusmodi cogitationem præfinit, ut fieret opus peccati; neque adeo in ea cogitatione intendit, aut vult opus peccati; nec omnino per se, aut necessario ex vi eius cogitationis sequitur peccati. Secus est de opere virtutis, quod in ipsa vocatione congrua, veluti causa, recte dicitur Deus præfinire; quandoquidem Deus in ipsa eiusmodi vocatione congrua vult & intendit opus virtutis; idque per se, etsi non absoluta necessitate, ex illa sequitur, ut recte notavit Vasquez cit. disp. 99. cap. 8. num. 49 & dicitur assert. 6.

19 Itaque neque in eo ipso instanti, quo Deus, ante nostrum consensum absolute futurum, præfinit vocationem inefficacem, seu cogitationem illam, ex qua per scientiam mediam sciebat nos libere peccaturos, si proportionatus causæ secundæ concursus accederet, præfinit Deus etiam opus peccati secundum substantiam; quia tunc nondum est futurum opus peccati; (ut pote quod Deus nihilominus extraordinaria providentia impedire posset; nec Deo vult, ut sit opus peccati; sed in sequenti instanti; quo decernit cum voluntate concurrere, sicut ipsa exigit, ad opus peccati: quæ voluntas in Deo non est antecedens, sed comitans nostram voluntatem; sicut & ipsa cooperatio Dei non antecedit naturam, sed comitatur concursum & determinationem nostræ voluntatis, ut dicitur quæst. 11. dub. 1. ut proinde nulla idcirco voluntate antecedente, etiam in causa, Deus prædestinet opus peccati, secundum substantiam; ut etiam notavit Vasquez ibidem. num. 49.

20 Dico autem opus peccati; hoc est, cui ratio formalis peccati, seu malitia moralis adiuncta est; de hoc enim loquuntur auctores citati: quia opus peccaminosum, quod defectu libertatis, nullam malitiam moralem, nec adeo rationem formalem peccati annexam habet, nihil ob stare videtur, quin Deus sine nostro consensu, & ante illum possit præfinire; ut suo loco dicitur in 1. 2. disp. 4. quæst. 9. dub. 5. in fine.

Secunda pars assertionis est certa, & extra controversiam: quia omnis poena propriè loquendo, peccati poena est, iuxta S. Augustinum 1. Retract. cap. 9. Qui etiam lib. 3. cont. Julian. cap. 18. ait: *potest Deus aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest quenkquam sine malis meritis damnare, quia inustus est.* Plura de hac re disp. seq. quæst. 7. dub. 3. Eodemque modo intelligi potest illud Hypognost. lib. 6. *sed non omne quod præfinit, prædestinat. Mala enim tantum præfinit, & non prædestinat. Bona vero & præfinit, & prædestinat.* Nisi forte potius ad sensum in sine præcedentis assertionis explicatum loquitur.

21 Dices primò, Decretum seu voluntas divina concurrendi cum voluntate creata, sicut ipsa exigit, est voluntas solum indefinita; & quasi conditionata; concurrendi nimirum, si voluntas creata se determinet: Ergo non potest habere vim præfinitionis vllius, seu prædeterminationis, respectu operis peccaminosi: quandoquidem conditionata propositio nihil ponit in Esse; nec adeo ex vi eius decreti, veletiam eo utrunque posito, futurum est opus peccati.

21 Respondeo, id decretum quidem per se non ha-

bere vim prædeterminationis; habere tamen, ut vult cum cogitatione præfinita substat scientiam mediam; per quam Deus infallibiliter scit, si homo tali cogitatione præveniretur, & simul concursus divinus proportionatus libere determinationi ipsius hominis accederet, hominem opus peccati perpetraturum. Utraque enim hac conditione in illo secundo instanti iam impleta, infallibiliter futurum est opus peccati, etsi non necessario absolute; tum ob alias causas, tum quia secunda conditio non est omnino antecedens liberam hominis determinationem, sed comitans, ut antea dictum. Ex quo sequitur, opus peccati præfinitum à Deo non potuisse, nisi supposita præscientia Dei mediam; neque enim præfinitum potuit, nisi voluntate comitante futuritionem absolutam determinationis; neque voluntas comitans determinationem, haberet vim seu rationem præfinitionis, nisi præcessisset scientia Dei mediam.

22 Dices secundo. Vti posita præcise cogitatione, ex qua futurum est opus peccati, priusquam accedat voluntas Dei concurrendi cum causa secunda, sicut ipsa exigit, nondum infallibiliter futurum est peccatum, atque ideo etiam in ipsa præcise cogitatione seu decreto cogitationis illius non est præfinitum peccatum, ita nec posita cogitatione seu vocatione congrua, nisi accedat concursus Dei proportionatus, infallibiliter futurus est consensus in opus virtutis; ac proinde nec in cogitatione congrua, veluti causa, recte dicitur consensus in opus virtutis præfinitus.

Respondeo, negando consequentiam; quia cum cogitationem seu vocationem congruam Deus immitat ea intentione, ut accedente debito concursu sequatur consensus; iam eo ipso, atque in ipso decreto vocationis congruæ, simul virtualiter & implicite vult Deus concursum debitum & proportionatum, libere determinationi futuræ, iam antea sub conditione præcognitæ, exhibere; secus accidit in cogitatione incongrua, respectu operis mali, ut antea dictum.

23 Quæres, an, sicuti dictum est, opus peccati non esse præfinitum, ante futuritionem absolutam ipsius libere determinationis; ita etiam dici possit, non esse præfinitum ante præscientiam absolutam eiusmodi futuræ determinationis; item an dici possit, esse præfinitum primò post futuritionem absolutam eiusdem determinationis, vti quidem loquuntur auctores pro secunda sententia relati superius.

Respondeo ad utrumque negative; ideo enim in assertionem dictam est, ista præfinitum à Deo præfinitione comitante, non antecedente, aut etiam subsequente liberam determinationem nostram. Quod etiam hac assertionem sequenti ita generatim declaramus.

24 Assertio V. Vti omnis præfinitio Dei ratione antecedit absolutam præscientiam rei præfinitæ; ita nulla præfinitio sequitur futuritionem absolutam eiusdem. Ita contra secundam sententiam superius relatum Caietanus 3. p. q. 1. a. 3. & Vasquez cit. d. 99. cap. 5. & cap. 7. num. 42. ubi vniuersim docet, præfinitionem Dei non supponere scientiam absolutam rei futuræ, sed solum conditionatam. Et cap. 8. num. 49. ait, voluntatem illam Dei concurrendi cum actu peccati esse comitantem, non antecedentem;

dentem; nec adeo etiam consequentem ad determinationem nostræ voluntatis. Ratio est. Quia præscientia Dei absoluta, ut supponit rem ipsam futuram, ita etiam supponit præfinitionem eiusdem rei, à qua res habet, ut sit futura. Item nulla res prius potest esse futura, quam præfinita; cum ex præfinitione habeat, quod sit futura, ut dictum: Ergo nulla præfinitio sequitur futuritionem absolutam rei præfinitæ. Accedit, quod secundum oppositam sententiam, prior est determinatio nostra, quam diuinus concursus, quod in actibus præsertim bonis ac salutaribus dici nullo modo potest, ut magis patebit quæst. sequent. dub. 1. Denique cum opus peccati præfinitum sit eo ipso, quod supposita cogitatione illa, Deus decreuit concurrere cum voluntate humanâ, sicut ipsa exigat, ut antea dictum, non potest primum dici præfinitum, post absolutam præscientiam eiusmodi futuræ determinationis; cum præscientia absoluta cuiuscunque rei futuræ, ratione potestior sit ipsâ futuritione rei, ut superius quæst. 8. dub. 10. dictum. Quibus etiam de causis, recentiores oppositam sententiam graui censurâ damnant: Vasquez disp. 99. capit. 5. tanquam falsam refellit: ego probandam nullo modo sentio.

25 **Affertio VI.** Opus bonum virtutis prædefinit Deus, in suâ causâ, etiam absque nostro consensu, adeoque ante futuritionem absolutam liberæ determinationis nostræ. Ita sentit Molina cit. q. 14. art. 13. disput. 18. mem. 3. & expressè docet. non solum Suarez lib. 1. de concursu Dei cap. 16. sed etiam Vasquez cit. capit. 7. & 8. ex communi, nemine quod sciam repugnante. Et probatur ex dictis. Quia opus virtutis prædefinit Deus in suâ causâ hoc ipso, quod prædefinit vocationem congruam; ut præced. assert. dictum est: at vocationem congruam prædefinit Deus absque nostro consensu, adeoque ante absolutam futuritionem, aut scientiam determinationis nostræ, ut antea ex communi diximus; & magis patebit in materiâ de prædestinat. & gratiâ. Ergo & ipsum actum virtutis prædefinit Deus in suâ causâ, absque nostro consensu, adeoque ante futuritionem absolutam liberæ determinationis nostræ. Plura superius assert. 4.

Affertio VII. Res & effectus naturales, quæ à nostrâ libertate nullo modo, sed à solo Deo dependent, præfinit Deus etiam in seipsis, ante futuritionem nostræ determinationis seu consensûs. Ita ex communi Vasquez cit. disp. 99. num. 38. & 51. atque in eundem sensum explicat Damascenum loco cit. cum ait, *Deum non præfinit eam, quæ in nostrâ potestate sita sunt, sed quæ in arbitrio nostro non consistunt; ut sensus sit: Quæ à voluntate nostrâ non pendent, ante illam (secundum rationem) præfinit, quamuis non ante concursum causæ naturalis: quæ verò à nostrâ voluntate futura sunt, non ante illam, sed cum illâ decernit: ita ut vocula præ, non denotet solam antecessionem temporis, nec naturæ, respectu causæ naturalis; sed prioritatem independentiæ, respectu nostræ voluntatis libere consentientis.*

26 Vnde sumitur etiam manifesta ratio; quia hoc ipso, quod hæc à nostrâ voluntate minime dependent,

prædefinita etiam sunt independenter ab illâ, adeoque prioritate quadam saltem independentiæ antè illam. Tale opus est V. G. creatio cœli & terræ, motus item consuetus cœlorum & astrorum, dispositio generalis partium essentialium vniuersi &c. Dixi verò, præfinitur ista ante nostram determinationem; nam utrum etiam præfinitur hæc omnia ante determinationem causarum secundarum, à quibus quædam eius generis procedunt, dijudicandum est ex quæst. sequent. dub. 1. & dicitur non nihil disp. 3. quæst. 5. dub. 3. vbi S. Thomæ doctrina de prædestinatione expenditur.

Affertio VIII. Seclusâ scientiâ mediâ siue conditionatâ, non potest vllum opus liberum à Deo prædefiniri. Ita Molina loc. cit. Suarez cit. opusc. 1. de auxil. lib. 1. cap. 16. Mascarenas disp. 2. part. 4. Vasquez 1. part. disp. 99. capit. 7. numero 42. & est communis extra scholam S. Thomæ, contra recentiores Thomistas citatos. Probatur. Quia ut voluntas Dei habeat vim præfinitionis, respectu operis liberi, necesse est, ut voluntas illa sit efficax, & infallibiliter secum trahat opus præfinitum, absque præiudicio tamen libertatis: atqui seclusâ scientiâ Dei mediâ impossibile est, ut eiusmodi voluntas diuina simul, & infallibiliter secum trahat opus præfinitum, & libertatem operis præfiniti non impediat: Ergo impossibile est, ut seclusâ scientiâ Dei conditionatâ, detur in Deo eiusmodi voluntas prædefiniens aliquod opus liberum; ante futuritionem absolutam liberæ determinationis nostræ. Maior patet.

Minor probatur. Quia ad efficacitatem & infallibilitatem illam diuinæ voluntatis omninò requiritur, præordinare, seu in proutu habere aliquod medium, ex quo in nobis infallibiliter sequatur consensus, seu opus præfinitum. Id quod dupliciter fieri potest; vel quia id medium ex se ac suâ naturâ, etiâ seclusâ omni scientiâ conditionatâ, talem vim & efficaciam habet, ut moueat, ac physicè prædeterminet voluntatem, aut sanè sit ipsâ prædeterminatio physica voluntatis: vel quia, licet ex se ac suâ naturâ physicè nequaquam prædeterminet voluntatem, nec adeo infallibiliter ex suâ præcisè naturâ secum trahat consensum, tale tamen est, ut Deus per scientiam illam mediâ, ab æterno nōrit, voluntatem infallibiliter consensuram, si tali motione seu medio hic & nunc adiuuetur, seu præueniatur, debitique concursus præstetur; & nec fingi quidem potest tertius modus, (ut omnes auctores hactenus consentiunt) quo præfinitio illa habeat infallibilem effectum: atqui iuxta primum modum, quæ seclusâ scientiâ Dei conditionatâ, talis infallibilitas præfinitionis asseritur, profus tollitur libertas arbitrij, non secus ac per physicam prædeterminationem eius, quam secum adfert, ut dicitur quæst. sequent. dub. 1. Ergo restat, ut admittatur & concedatur primus modus, qui supponit scientiam conditionatam futurorum contingentium; sine quâ perinde stare non potest libertas actûs præfiniti: idque non solum de prædefinitione ante determinationem nostram verum habet, sed etiam de præfinitione quacunque actûs liberi, ut expressè docent auctores citati; quia pariter omnis præfinitio diuina, infallibili nexu secum trahere debet opus præfinitum, ut assertione tertiâ dictum: nec verò id

aliter.

aliter fieri potest, quam altero ex duobus modis supradictis. Vtrum autem, quod iam dicendum restabat, supposita scientia conditionata, possit opus aliquod liberum prædefiniri etiam in seipso, ante nostram determinationem absolutè futuram, quia longiorem tractationem postulat, dicitur dubio sequenti.

29 Ex his verò sequitur, tametsi quidem res omnes à DEO præfinitur, non tamen eodem modo prædefiniri omnes; ac in specie quidem differre præfinitionem actuum bonorum & malorum; quod hi nullo modo præfinitur (prioritate naturæ seu causalitatis) ante determinationem nostram; illi verò etiam ante hanc præfinitur saltem in sua causa; & fortè etiam in seipsis, vt dicitur dub. sequenti, & infra disp. 3. quæst. 5. Dub. 6.

DVBIVM VIII.

Qua ratione diuina voluntatis efficaciac, ac præfinitiones, cū libertate arbitrii conciliantur; & an sola præfinitio Dei interna est immanens, quantumuis antecedens & absoluta, pugnet cum libertate actus prædefiniti.

Ad S. Thom. I. p. q. 19. a. 8. & q. 22. a. 4. & q. 23. a. 1. ad 1. & art. 6. & 7.

1 **C**onstat quidem ex dubio quinto generatim, voluntatem Dei non omnibus rebus volitis necessitatè adferre; adeoque non obstante diuina voluntate, stare & in hominibus, & in Angelis, libertatem arbitrii; sed & diuinarum præfinitionum rationem dubio præced. magna ex parte iam explicauimus. Verum qua ratione particulatim libertas arbitrii creati cum diuinæ voluntatis efficaciac, ac præfinitionibus concilietur; & quousque demum eiusmodi præfinitiones absque præiudicio libertatis extendi possint, id nunc explicandum restat. Neque hic est sermo de diuina cooperatione, seu concursu externo, ex diuinæ voluntatis decreto consequente, de hoc enim quæst. seq. dub. 1. agendum; sed solum de internis ac immanentibus actibus diuinæ voluntatis secundum se; non quidem inefficacibus, ac per modum simplicis complacentiæ se habentibus; hi enim hoc ipso, quod inefficaces sunt, non infallibiliter secum trahunt, ac proinde nec impediunt liberam determinationem, seu cooperationem arbitrii nostri; sed solum de efficacibus, præsertim illis, quas præfinitiones diximus.

2 Quo in genere præ oculis habendi tres præfinitionum diuinarum modi, respectu actuum liberorum, qui in nostra potestate sunt constituti; quos præcedenti dubio attigimus. Primus est per modum decreti quasi conditionati, concurrendi nimirum cum arbitrio, si id seipsum libere ad hanc

vel illam actionem determinet; seu quod idem est, præstandi vniuersim cum concursu arbitrio creato, quem id sibi iuxta conditionem suæ liberæ determinationis depoposcerit; quam præfinitionem dub. præced. assert. 4. & 5. diximus, neque antecedere, neque subsequi liberam nostræ voluntatis determinationem, sed comitari; vt proinde præfinitio concomitans dici possit. Secundus modus est, præfinitionis actus virtutis in vocatione congrua, vel in sua causa; ante determinationem nostram absolutè futuram; de qua diximus dub. præced. assert. 6. Tertius præfinitionis modus est, per modum absoluti & simpliciter antecedentis decreti, quo nimirum Deus absolutè, & ante liberam determinationem nostram absolutè futuram, aliquid non tantum in sua causa, sed etiam in se præfinit, adeoque esse aut fieri velit ac decernat; qualem præfinitionis modum in rebus quidem merè naturalibus, & ab humanâ libertate minimè pendentibus, locum habere diximus dub. præced. assert. 6. sed an possit etiam locum habere in operationibus liberis, nondum exposuimus, sed ad hunc locum explicandum distulimus.

Præter hos tres præfinitionis modos, etiam addi potest quartum quasi genus efficacis volitionis diuinæ, quâ Deus non solum post determinationem nostram liberam absolutè futuram, sed etiam post præuisionem eiusdem ac ipsius operis iam ante prius ratione præfiniti, vult ipsum præfinitionis decretum exequi; quod propriè non esse præfinitionem, licet tempore præcedat actum seu opus decretum, dub. præced. notat. 2. ex Suarez diximus: licet quidam vniuersim actus liberis non aliter præfinitur velint, nisi post determinationem nostram liberam absolutè futuram: quos refutauimus dub. præced. assert. 5.

His ita constitutis, certum est primò, voluntatem efficacem, seu præfinitionem, per modum quasi conditionati, aut generalis decreti, nihil impedire libertatem, omnium consensu. Ratio est. Quia istud decretum, eo ipso, quod solum conditionatum, aut generale est, modo explicato, per se, & seclusâ scientiâ conditionatâ non necessariò infert determinationem suæ consensum nostrum; conditionata enim absolutè nihil ponunt in Esse: sed solum ratione præfinitæ conditionatæ; per quam nullam voluntati inferri necessitatè, ex dictis de diuinâ scientiâ constat. q. 8. dub. 1. & mox rursus inferius dicitur.

Secundo certum est, neque voluntatem illam quasi executiuam, quâ ex suppositione futuræ determinationis nostræ, ac suppositâ eius præuisione absolutâ, absolutè etiam per modum executionis vult Deus cum arbitrio creato ad hanc vel illâ actionem in particulari concurrere; (quam rectè etiam Suarez opusc. de concur. Dei lib. 1. capit. 16. numero 2. Deo tribuit) obstare libertati. Ratio est. Quia licet suppositâ hac absolutâ voluntate, necessariò, necessitate consequentiæ & infallibilitatis, sequatur hæc vel illa actio nostra; non tamen hæc necessitas est absoluta, & antecedens, sed solum hypothetica, & consequens; quia supponit absolutam præficientiam, ac fu-

turatio-